



Ramverk för EU-myndigheter

Statsrådsberedningen

2008-09-19

Dokumentbeteckning

KOM (2008) 135 slutlig

Meddelande från kommission till Europaparlamentet och rådet. EU:s tillsynsmyndigheter - mot en gemensam ansats

Sammanfattning

Kommissionen inbjuder Europaparlamentet och rådet till en ingående diskussion, i syfte att skapa en tydlig och samlad vision för tillsynsmyndigheters roll i EU:s arbete. Det finns i dag 29 tillsynsmyndigheter, t. ex Europol, Europeiska byrån för förebyggande och kontroll av sjukdomar och Byrån för harmonisering inom den inre marknaden (varumärken och mönster).

Kommissionen föreslår att man inrättar en ny interinstitutionell arbetsgrupp, för att diskutera de centrala frågeställningar som är relevanta för alla tillsynsmyndigheter, och med utgångspunkt från dessa enas om ett antal gemensamma grundregler.

Vidare har kommissionen enligt meddelandet för avsikt att genomföra en övergripande utvärdering av tillsynsmyndigheterna senast före utgången av 2009.

Regeringen välkomnar kommissionens meddelande och en utvärdering av myndighetsstrukturen.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Det finns två huvudtyper av EU-organ. Å ena sidan finns de ”traditionella” organ som i denna text benämns tillsynsmyndigheter, vilka har en mängd olika roller som definieras i deras respektive grundrättsakter. Å andra sidan finns de genomförandeorgan som inrättats genom en rådsförordning från 2002, och som har den mer begränsade befogenheten att förvalta vissa gemenskapsprogram (genomförandeorgan).

EU:s tillsynsmyndigheterna kan i sin tur delas upp i fem huvudkategorier, se avsnitt 4.2 Facktermer. Tillsynsmyndigheterna är oberoende enheter och utgör separata juridiska personer med huvudkontor spridda över Europa. Det finns inga allmängiltiga regler för tillsynsmyndigheternas inrättande eller funktion.

De stora skillnaderna mellan olika tillsynsmyndigheter vad gäller roll, struktur och profil skapar otydlighet i myndighetsstrukturen.

År 2005 föreslog kommissionen därför ett interinstitutionellt avtal om rambestämmelser för EU:s tillsynsmyndigheter. Målet med detta utkast till avtal var att skapa gemensamma villkor för inrättande av tillsynsmyndigheter inom den första pelaren, för deras löpande verksamhet samt för kontrollen av dem. Förhandlingarna om avtalet körde dock fast under 2006, sedan det uttryckts tvivel om ett interinstitutionellt avtal skulle vara rätt väg att gå.

1.2 Meddelandets innehåll

Kommissionen anser att tiden nu är inne för en ny principdebatt om tillsynsmyndigheternas roll och plats i förvaltningen av EU-politiken.

Kommissionen anser att ett gemensamt ramverk i någon form behövs för tillsynsmyndigheternas arbete. Man måste sträva efter att balansera behovet av regler som är tillräckligt standardiserade för att skapa en samstämmighet när det gäller gemenskapsorganens roll i EU-strukturen mot de behov som följer av varje myndighets särdrag.

En gemensam ansats i fråga om tillsynsmyndigheterna bör täcka följande områden:

- Tillsynsmyndigheternas uppdrag
- Ansvarsskyldighet och frågan om tillsynsmyndigheternas förhållande till övriga institutioner
- Tillsynsmyndigheternas arbete och strävan efter bättre lagstiftning
- Förfarandet för att inrätta respektive avveckla tillsynsmyndigheter
- Kommunikationsstrategi

Kommissionen föreslår att en interinstitutionell arbetsgrupp inrättas som ett diskussionsforum för att öppna upp en samsyn på tillsynsmyndigheterna och varje institutions ansvar i förhållande till dem. Arbetsgruppen kan till en början utgå från de studier och rapporter om tillsynsmyndigheternas

verksamhet som kommissionen redan har lagt fram för Europaparlamentet under budgetförfarandet för 2008, samt Europeiska revisionsrättens rapporter.

2008/09:FPM3

Arbetsgruppens slutsatser bör sammanställs och offentliggörs i någon form. Kommissionen är fortfarande öppen för möjligheten till ett interinstitutionellt avtal, i antingen rättsligt bindande eller icke-bindande form. Det övergripande målet bör emellertid vara att nå fram till ett politiskt samförstånd.

Parallellt kommer kommissionen att inleda en omfattande utvärdering av tillsynsmyndigheterna. Kommissionen har för avsikt att avlägga rapport om resultaten av utvärderingen 2009–2010.

För att hålla underlaget för utvärderingen stabilt har kommissionen beslutat att inte lägga fram några förslag till nya tillsynsmyndigheter förrän resultaten av utvärderingen är klara.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Meddelandet berör främst tekniska och organisatoriska frågor på EU-nivån.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Flertalet tillsynsmyndigheter finansieras via EU:s budget. Meddelandet har inga direkta följder för svensk del.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar kommissionens meddelande och en extern utvärdering av myndighetsstrukturen.

Det är önskvärt att ett övergripande ramverk kommer till stånd om myndigheternas administrativa ansvar.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Meddelandet har ännu inte behandlats i rådet.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Kommissionen står bakom meddelandet.

Meddelandet har inte remissbehandlats.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Någon egentlig rättslig grund finns inte för meddelandet som uppmanar till ett frivilligt samarbete mellan institutionerna, i främst tekniska och organisatoriska frågor.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Frågan om subsidiaritet och proportionalitet är inte tillämpligt för detta meddelande eftersom det endast behandlas organisatoriska frågor på EU-nivån.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Kommissionens ambition är den fortsatt behandlingen av frågan ska ske i den av Kommissionen föreslagna interinstitutionella arbetsgruppen.

4.2 Fackuttryck / termer

Tillsynsmyndigheterna kan delas upp i följande huvudkategorier (med etablerade förkortningar inom parentes) :

- Myndigheter som fattar enskilda beslut med rättsligt bindande verkan för tredje man: Gemenskapens växtsortsmyndighet (CVPO), Byrån för harmonisering inom den inre marknaden (varumärken och mönster) (OHIM), Europeiska byrån för luftfartssäkerhet (EASA) och Europeiska kemikaliemyndigheten (ECHA) .
- Myndigheter som bistår kommissionen och, där så krävs, medlemsstaterna med teknisk eller vetenskaplig rådgivning eller med inspektionsrapporter: Europeiska sjösäkerhetsbyrån (EMSA) , Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet (EFSA), Europeiska järnvägsbyrån (ERA) och Europeiska läkemedelsmyndigheten (EMA).
- Myndigheter med operativa funktioner: Europeiska byrån för återuppbyggnad (EAR), Europeiska tillsynsmyndigheten för GNSS (GSA), Gemenskapens kontrollorgan för fiske (CFCA), Frontex, Eurojust, Europol och Europeiska polisakademin (CEPOL).

- Myndigheter som ansvarar för att samla in, analysera och vidarebefordra objektiv, tillförlitlig och lättillgänglig information, och/eller att bidra till att skapa nätverk: Europeiskt centrum för utveckling av yrkesutbildning (Cedefop), Europeiska institutet för förbättring av levnads- och arbetsvillkor (Eurofound), Europeiska miljöbyrån (EEA), Europeiska yrkesutbildningsstiftelsen (ETF), Europeiska centrumet för kontroll av narkotika och narkotikamissbruk (EMCCDA), Europeiska arbetsmiljöbyrån (EU-OSHA), Europeiska byrån för nät- och informationssäkerhet (Enisa), Europeiska centrumet för förebyggande och kontroll av sjukdomar (ECDC), Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter (FRA) och Europeiska jämställdhetsinstitutet.
- Myndigheter som utför tjänster till andra institutioner och organ: Översättningscentrum (CDT).